

Utrikesutskottets betänkande 2020/21:UU16

Afrika

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionsyrkanden som rör Västafrika, Afrikas horn och Sydafrika med fokus på situationen i Västsahara, Somalia, Etiopien, Eritrea och Sydafrika. Utskottet föreslår att riksdagen avslår alla motionsyrkanden.

I betänkandet finns sex reservationer (SD, V, KD) och två särskilda yttranden (M, C).

Behandlade förslag

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19, 2019/20 och 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	8
Västafrika	8
Afrikas horn.....	11
Sydafrika	18
Motioner som bereds förenklat	20
Reservationer	21
1. Västafrika, punkt 1 (V).....	21
2. Afrikas horn, punkt 2 (SD)	22
3. Afrikas horn, punkt 2 (V)	26
4. Erkännande av Somaliland som en självständig stat, punkt 4 (SD)	30
5. Erkännande av Somaliland som en självständig stat, punkt 4 (KD)	31
6. Religiös extremism , punkt 5 (SD, KD).....	33
Särskilda yttranden	34
1. Afrika (M)	34
2. Afrika (C)	37
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	38
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	38
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	39
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	40
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	44

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Västafrika

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:678 av Yasmine Larsson och Hillevi Larsson (båda S),

2018/19:1789 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkandena 1–4,

2018/19:2025 av Sultan Kayhan m.fl. (S),

2020/21:822 av Magnus Manhammar och Hillevi Larsson (båda S) och

2020/21:2084 av Elin Gustafsson m.fl. (S).

Reservation 1 (V)

2. Afrikas horn

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1383 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1, 3, 4, 7, 8 och 10,

2019/20:754 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1, 3, 4, 8 och 10,

2020/21:672 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–4,

2020/21:673 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt

2020/21:1304 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8–10, 13 och 18.

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (V)

3. Eritrea

Riksdagen avslår motion

2020/21:1304 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 16 och 17.

4. Erkännande av Somaliland som en självständig stat

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:599 av Ingemar Kihlström och Magnus Oscarsson (båda KD) och

2020/21:673 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (KD)

5. Religös extremism

Riksdagen avslår motion

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 15.

Reservation 6 (SD, KD)

6. Sydafrika

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2304 av Björn Söder och Roger Richtoff (båda SD),

2019/20:2435 av Roger Richtoff och Björn Söder (båda SD) och

2020/21:3636 av Roger Richthoff och Björn Söder (båda SD).

7. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 22 april 2021

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Hans Wallmark (M), Olle Thorell (S), Hans Rothenberg (M), Jamal El-Haj (S), Kerstin Lundgren (C), Margareta Cederfelt (M), Björn Söder (SD), Lars Adaktusson (KD), Annika Strandhäll (S), Fredrik Malm (L), Mats Nordberg (SD), Camilla Hansén (MP), Magnus Ek (C), Diana Laitinen Carlsson (S), Sara Gille (SD) och Yasmine Posio (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2018/19, 2019/20 och 2020/21. Motionsyrkandena rör framför allt situationen i Västafrika, Somalia, Eritrea, Etiopien och Sydafrika. Av motionsyrkandena från allmänna motionstiden 2018/19, 2019/20 och 2020/21, behandlas fem stycken i förenklad ordning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsberedning under valperioden 2018–2022 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2018.

Utrikesutskottet följer löpande utvecklingen i Somalia, Eritrea, Etiopien och Sydafrika. Utskottet har regelbundet fått information från kabinetssekreterare Robert Rydberg om frågor som rör Afrika inför EU:s utrikesministermöten. Senast utskottet behandlade motionsyrkanden om Afrika var i betänkande 2017/18:UU14.

Utrikesutskottet har tagit emot besök från flera länder i Afrika. Bland annat tog utrikesutskottets presidium emot Marockos talman i januari 2016. I september 2016 tog utskottet emot Kenyas försvars- och utrikesutskott och under 2019 tog utskottet emot Kenyas senat. Utrikesutskottet har även besökt flera länder i regionen, bl.a. Etiopien, Moçambique och Tanzania under 2016.

Utskottet har tagit del av flera föredragningar som har med regionen att göra. Den 10 november 2020 informerade Sidas generaldirektör utrikesutskottet om biståndsrelaterade frågor i Afrika. Den 13 februari 2020 besökte ledamöter från utrikesutskottet Utrikesdepartementet för information om utvecklingen i Afrika. Den 23 – 29 februari 2020 deltog fem ledamöter från utskottet i en resa till Rwanda och Kenya. Övergripande fokus för resan var Sveriges utvecklingssamarbete med Kenya och Rwanda samt regionala säkerhetspolitiska frågor. Den 2 mars 2021 fick utskottet information av Nordiska Afrikainstitutet i samband med ett digitalt studiebesök. Den 6 april 2021 fick utskottet information från professor Bo Rothstein om korruption i Afrika.

Bakgrund

Utrikesutskottet har i betänkandena 2019/20:UU6 och 2019/20:UU15, understrukit att respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer ska vara en av de främsta prioriteringarna i utrikespolitiken och genomsyra alla politikområden. Utskottets uppfattning är att de mänskliga rättigheterna är centrala såväl i sig själva som i upprätthållandet av demokrati och rättsstatens principer. Samtidigt är de mänskliga rättigheterna beroende av demokratiska och rättsstatliga system för att kunna åtnjutas fullt ut. I regeringens budget 2021 för utgiftsområde 7 noterar utskottet att regeringen

ser över hur ökade krav kan ställas på de länder som tar emot svenskt bistånd. Som utgångspunkt ska stödet till staten minska vid en negativ utveckling vad gäller mänskliga rättigheter och demokrati (prop. 2020/21:1 utg.omr. 7).

I strategin för Sveriges regionala utvecklingssamarbete med Afrika söder om Sahara 2016–2021 noteras att svenskt utvecklingssamarbete ska bidra till att främja demokratisk samhällsstyrning, respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer samt ökad jämställdhet. Vidare skall Sverige bidra till att stärka kapaciteten hos regionala aktörer som t.ex. Afrikanska unionen (AU). Svenskt utvecklingssamarbete i Afrika ska också bidra till att stärka kapaciteten hos regionala aktörer för fred och försoning, öka kvinnors och ungas inflytande och deltagande i fredsprocesser samt motverka våldsbejakande extremism och terrorism. I strategin noteras också att svenskt utvecklingssamarbete ska tillämpa en integrerad ansats för regionalekonomisk integration och handel, produktiva arbetstillfällen, hållbart nyttjande av gemensamma naturresurser och energikällor samt begränsad klimatpåverkan. I betänkande 2019/20:UU2 framhöll utskottet att korruption alltid är oacceptabelt och allvarligt samt att det slår värst mot de fattigaste. Utskottet framhåller vikten av öppenhet och transparens för att motverka korruption och noterar att Sida årligen i en rapport redovisar sin hantering av korruptionsmisstankar, sitt förebyggande arbete och det internationella samarbete man deltagit i för att motverka korruption. I en föredragning den 6 april 2021 fick utskottet generell information om korruption i Afrika, från professor Bo Rothstein som är verksam vid Göteborgs universitet och som grundade institutet Quality of Government. Enligt Rothstein kan den utbredda korruptionen bland afrikanska länder bero på bl.a. avsaknaden av ett socialt kontrakt. Vidare beskrev han att målet om att uppnå en fungerande demokrati, god befolkningshälsa, jämställdhet, bättre miljö, och bättre utbildning inte kan uppnås om länderna inte först lyckats få någorlunda hög kvalitet i den offentliga förvaltningen. Rothstein underströk vikten av att Quality of Government åstadkommer förbättringar för människors välfärd. Vidare beskrev han problematiken kring återväljandet av politiker som var kända för omfattande korruption, i brist på hederliga politiker. Däremot beskrevs länder som Botswana som goda exempel där korruptionen generellt sett är lägre, vilket kan förklaras med att valda politiska ledare inte burit på arv av korruption.

I en föredragning från Nordiska Afrikainstitutet den 2 mars 2021 fick utrikesutskottet övergripande information bl.a. om covid-19 och effekter på makroekonomin, handel och externa aktörer samt religiös extremism. Enligt forskare på Nordiska Afrikainstitutet kommer coronapandemins ekonomiska konsekvenser bli förödande för den afrikanska välfärden och skapa en långvarig kris för flera afrikanska länder. Pandemin inträffade vid en tidpunkt då många av kontinentens ekonomier redan riskerade en skuldsituation. Mest utsatta är de länder som är beroende av turism, export av mineraler, olja samt andra naturresurser. Institutet beskrev de ekonomiska motgångarna som den största på över två decennier. Priset på olja har fortsatt att falla och

turistnäringen har drabbats hårt. I låginkomstländer där stor del av befolkningen arbetar inom den informella sektorn har konsekvenserna varit förödande. Den gränsöverskridande handeln har generellt sett minskat markant i Afrika med undantag för östafrikanska länder så som Uganda, där handeln fortsatt att öka med hjälp av statligt skydd samt digitalisering. Kinesiska handelsföretag har fortsatt att investera allt mer i Kongo-Kinshasa och Kinas president Xi Jinping har deklarerat att det är en kinesisk prioritet att förse afrikanska länder med vaccin mot covid-19.

Enligt Nordiska Afrikainstitutet är Afrika den kontinent i världen där våldet ökade mest under 2020. Det ökade våldet kan bl.a. kopplas till lokala militära grupper och val. Ökat våld har bidragit till att kommuner skapat egna lokala säkerhetsgrupper. En stor del av våldet kan även kopplas till etniska konflikter. Det finns en stor klyfta mellan staten och landsbygdsmiljöerna vilket har bidragit till framväxten av jihadistgrupper till vilka unga människor anslutit sig. Institutet konstaterade dock att all radikaliserings inte tillhörde specifika grupper utan radikaliserings bland unga kan även kopplas till behovet av att finna ett uppehåll snarare till en önskan än att ansluta sig till en specifik grupp. Nordiska Afrikainstitutet konstaterade att Afrika generellt sett består av en ung befolkning. Under 2020 hade arbetslösheten i regionen vuxit och antalet flyktingar inom regionen ökat till ungefär 850 000 personer. Antikorruptionsproblemen är fortfarande närvarande och högre utbildning är ovanligt. Unga kvinnor börjar däremot ta allt mer plats i parlamenten och deltar i fredsbyggande insatser.

Utskottets överväganden

Västafrika

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om Västsahara med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservation 1 (V).

Motionerna

I motionerna 2020/21:2084 av Elin Gustafsson m.fl. (S) och 2020/21:822 av Magnus Manhammar och Hillevi Larsson (båda S) anför motionärerna att regeringen bör se över möjligheten att stärka Sveriges roll för att även fortsättningsvis stå upp för Västsahara. I motion 2018/19:1789 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 1 begär motionärerna ett tillkännagivande om att en marockansk vägran att acceptera en folkomröstning skulle aktualisera frågan om ett diplomatiskt erkännande av ett fritt Västsahara. Vidare lyfter motionärerna i yrkande 2 att FN:s grupp för folkomröstningen i Västsahara (Minurso) bör få ett utökat mandat och kunna kontrollera brott mot de mänskliga rättigheterna. I yrkande 3 understryker motionärerna att Sverige bör ta avstånd från handel med västsahariska naturresurser där intäkterna inte kommer västsaharierna till del.

I yrkande 4 framhålls att Sverige bör ställa sig bakom ett stopp för Marockos exploatering av västsahariska fiskevatten och naturtillgångar samt om ursprungsmärkning. I motion 2018/19:678 av Yasmine Larsson och Hillevi Larsson (båda S) anför motionärerna att regeringen bör överväga insatser för att främja genomförandet av FN:s resolutioner om Västsahara och för att förbättra den humanitära situationen för västsaharierna. I motion 2018/19:2025 av Sultan Kayhan m.fl. (S) anför motionärerna att regeringen löpande bör informera utrikesutskottet om situationen i Västsahara och om det arbete som FN:s sändebud Horst Köhler bedriver och hur detta fortskrider samt ta ett svenskt initiativ för ett utökat bistånd till befolkningen i Västsahara.

Utskottets ställningstagande

Situationen i Västsahara

Västsahara är uppsatt på FN:s lista över icke självstyrande territorier och åtnjuter rätt till självbestämmande enligt internationella domstolens yttrande från 1975 samt resolutioner i FN:s säkerhetsråd. Marocko kontrollerar de facto större delen av Västsahara (ca 80 procent) och bär ansvaret för att upprätthålla de mänskliga rättigheterna i det området.

I Utrikesdepartementets rapport om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Västsahara konstateras att det västsahariska folkets rätt till självbestämmande hittills inte förverkligats. Inom ramen för den FN-ledda processen för att nå en politisk lösning möttes parterna Marocko och Polisario i direkta samtal vid två tillfällen 2018 och 2019. Samtalen var de första i sitt slag på närmare ett decennium. Processen avstannade efter att FN:s generalsekreterares personliga sändebud för Västsahara, Horst Köhler, lämnade sitt uppdrag i slutet av maj 2019. Det är ovisst när direkta samtal mellan parterna kan återupptas.

Inskränkningar av de mänskliga rättigheterna är särskilt påtagliga för personer och enskilda organisationer som verkar för det västsahariska folkets självbestämmande. Enligt marockanskt synsätt omfattas Västsahara av det marockanska territoriet. Marockansk lagstiftning förbjuder ifrågasättande av landets territoriella integritet och ligger till grund för rådande begränsningar i förhållande till yttrande-, förenings- och församlingsfrihet.

Vidare konstateras i rapporten att rättsväsendet formellt sett är oberoende men inte är immunt mot yttre påverkan. Brister i rättssäkerheten kan bl.a. kopplas till att oskuldspresumtionen inte alltid respekteras fullt ut i rättsprocesser. FN:s arbetsgrupp för godtyckliga frihetsberövanden har i flera granskade fall 2017–2019 kommit fram till att frihetsberövanden i strid med de mänskliga rättigheterna varit godtyckliga, dvs. haft koppling till uttryckande av politiska åsikter om Västsaharas rätt till självbestämmande.

Utskottet konstaterade i betänkandena 2015/16:UU12 och 2017/18:UU14 att regeringen hade genomfört en översyn av Sveriges Västsaharapolitik. Utskottet konstaterade också att det framgår av översynen att världssamfundet inte erkänner Marockos anspråk på suveränitet över Västsahara. Utskottet konstaterade vidare att det slås fast i översynen att den folkrättsliga bedömningen är att Västsahara är ockuperat. Utskottet konstaterade också att det framgår av översynen att de folkrättsliga kriterierna för att erkänna Sahrawi Arab Democratic Republic (SADR) som en självständig stat inte bedöms vara uppfyllda mot bakgrund av att SADR inte kan sägas utöva en effektiv kontroll över huvuddelen av territoriet och den befolkning som bor där samt att Polisario och SADR:s regering har sitt säte i Algeriet. Utskottet anser, liksom i betänkandena 2015/16:UU12 och 2017/18:UU14 att parterna tillsammans med FN:s säkerhetsråd och generalsekreteraren har ett ansvar för att finna en rättvis, hållbar och ömsesidigt godtagbar lösning som tillfredsställer det västsahariska (sahrawiska) folkets rätt till självbestämmande. Trots svårigheterna att finna en lösning på konflikten understryker utskottet att det internationella samfundet måste fortsätta att stödja en process och insatser som kan leda till en lösning på den mer än 40 år långa konflikten. Sverige bör enligt utskottet fortsätta att hävda det västsahariska folkets rätt till självbestämmande. Utskottet delar fortfarande slutsatsen i översynen att status quo inte är ett hållbart alternativ och stöder ett aktivt engagemang från FN:s generalsekreterare för att hitta en lösning på konflikten.

Utskottet har tidigare framfört (bl.a. i bet. 2012/13:UU8 och 2017/18: UU14) att Sverige ska vara pådrivande för att utöka Minursos mandat till att också omfatta övervakningen av respekten för mänskliga rättigheter i Västsahara. Utskottet anser att behovet av en utvidgning av mandatet kvarstår och beklagar att det för tillfället inte finns förutsättningar för detta i säkerhetsrådet. Under Sveriges säkerhetsrådsmedlemskap 2017–2018 var utgångspunkten att värna och främja FN:s grundtanke om samarbete för internationell fred och säkerhet. Sverige föresatte sig att göra skillnad genom att främja fredlig lösning och förebyggande av väpnade konflikter, värna folkrätten, verka för ansvarsutkrävande för övergrepp, säkra humanitär hjälp till nödställda och stärka kvinnors inflytande.

Utskottet konstaterar att regeringen, vilket framgår av svaret på interpellation 2016/17:514, i samband med förlängningen av Minursos mandat i april 2017 bl.a. drev och fick igenom frågorna om humanitärt stöd till flyktingar, tydligare referenser i resolutionen till mänskliga rättigheter och stärkt samarbete med FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, bl.a. för att möjliggöra fler fältbesök i regionen. Under hösten 2020 förlängdes Minursos mandat till den 31 oktober 2021.

Utskottet konstaterar att Sverige sedan lång tid tillbaka har bidragit med humanitärt stöd till de västsahariska flyktingarna via FN och civilsamhällesorganisationer. Regeringen följer noga de humanitära och utvecklingsmässiga konsekvenser som covid-19 riskerar att ge upphov till. För att svara upp mot dessa utmaningar har Sverige tidigare tillkännagett extra bidrag om över 200 miljoner kronor till den internationella covid-19-responsen genom stöd till bl.a. FN:s barnfond (Unicef), FN:s flyktingorgan (UNHCR), Internationella Röda Korset (ICRC) och Världshälsoorganisationen (WHO), vilket framgår av svaret på interpellation 2019/20:1374. Vidare noterar utskottet att Sveriges ambassad i Rabat genomför årliga fältbesök i Västsahara tillsammans med sina nordiska motsvarigheter. Respekt för mänskliga rättigheter lyfts i samtal med lokala representanter, inklusive den högsta statliga företrädaren för det nationella MR-rådet. Ambassaden träffar också civilsamhället och försvarare av mänskliga rättigheter (MR). Den svenska regeringen diskuterar också regelbundet MR-frågor med Marockos representanter i Sverige.

Enligt UD:s MR-rapport för Västsahara som publicerades 2019 för Västsahara återstår mycket när det gäller jämställdhet och kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Kvinnor är underrepresenterade inom politiken och arbetslivet, har färre möjligheter till utbildning och är föremål för diskriminerande lagstiftning, t.ex. inom ramen för arvsrätten. Sverige har sedan den 21 juli 2017 tre svenska officerare som tjänstgör i Minurso. Utskottet noterar att generalsekreterarens i sin rapport från september 2020 lyfter fram att andelen kvinnor som deltar i Minursos arbete har ökat från mindre än 5 procent 2016 till 22 procent 2020. Utskottet framhåller återigen, liksom i bl.a. betänkande 2017/18:UU14, att kvinnors och flickors aktörskap

och egenmakt är en central del i freds- och säkerhetsbyggande verksamhet och att kvinnligt deltagande ökar möjligheterna till en hållbar fred.

Utskottet noterar att EU har ekonomiska relationer med Marocko sedan lång tid tillbaka och att ett associeringsavtal är i kraft sedan år 2000. Utskottet konstaterar att Västsaharakonflikten berörs regelbundet i de olika forum som EU har inrättat inom ramen för ett fördjupat samarbete med Marocko. Utskottet anser att de samarbetsformer som finns mellan EU och Marocko utgör en möjlighet till dialog och konstaterar att associeringsavtalet spelar en viktig roll i detta sammanhang och inkluderar regelbundna möten för att diskutera mänskliga rättigheter och konflikten i Västsahara.

Utskottet noterar att respekten för folkrätten också har varit vägledande när det gäller Sveriges syn på EU:s jordbruks- och fiskehandelsavtal och fiskepartnerskapsavtalet med Marocko. EU-domstolen slog 2016 och 2018 fast att EU:s jordbruks- och fiskehandelsavtal och fiskepartnerskapsavtalet med Marocko inte var tillämpliga på Västsaharas territorium och angränsande vatten. En process med att ta fram nya avtal följde. Sverige avstod i omröstningen om jordbruks- och fiskehandelsavtalet och röstade nej till fiskepartnerskapsavtalet, vilket framgår av svaret på interpellation 2020/21:64. Därmed avstyrks motionerna 2018/19:678 av Yasmine Larsson och Hillevi Larsson (S), 2018/19:1789 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkandena 1–4, 2018/19:2025 av Sultan Kayhan m.fl. (S), 2020/21:822 av Magnus Manhammar och Hillevi Larsson (båda S) och 2020/21:2084 (S).

Afrikas horn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionerna som rör Somalia, Etiopien och Eritrea.
Jämför reservation 2 (SD) och 3 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:672 av Markus Wiechel m.fl. (SD) anför motionärerna i yrkandena 1 – 4 bl.a. att Sverige bör ställa sig bakom ett tillfälligt stöd till områdena Puntland och Galmudug för att förhindra en eventuell eskalering av våldet i Somalia. Vidare framhåller motionärerna att regeringen inom världssamfundet bör verka för att Somalias demokratiska modell i så stor utsträckning som möjligt anpassas till landets traditionella klanstruktur. Motionärerna understryker även att regeringen bör arbeta för att givarsamfundet upprättar oberoende tjänstemyndigheter som mellanhänder mellan givarsamfundet och den somaliska staten å ena sidan och de organisationer som tillhandahåller tjänster å andra sidan. Motionärerna anför vidare att regeringen bör verka för att United Nations Assistance Mission in Somalia (Unsom) utarbetar en plan för att reglera de företag som tillhandahåller säkerhetstjänster i landet i syfte att hålla kostnaderna nere, hålla

intäkterna borta från potentiella terrorister och krigsherrar och stödja uppbyggnaden av en beskattad, vit ekonomi i landet.

I kommittémotionerna 2018/19:1383 och 2020/21:673 av Markus Wiechel m.fl. (SD) begär motionärerna i yrkandena 1 och 3 att Sverige bör erkänna Somaliland som självständig stat om landet förbättrat religionsfriheten samt upprättar samverkan mellan svenska och somaliländska myndigheter.

I yrkande 4 i kommittémotionerna begär motionärerna att Utrikesdepartementet ser över sin säkerhetsklassning av Somaliland och tillkännager detta för regeringen. Vidare anför motionärerna i yrkandena 7, 8 och 10 – liksom i kommittémotion 2020/21:672 yrkandena 1–4 – att Sverige bör se över ett tillfälligt stöd till områdena Puntland och Galmudug, att regeringen bör verka för att Somalias demokratiska modell i så stor utsträckning som möjligt anpassas till landets traditionella klanstrukturer samt att regeringen bör verka för att Unsom utarbetar en plan för att reglera de företag som tillhandahåller säkerhetstjänster i landet.

I partimotion 2020/21:1304 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) framhålls i yrkande 8 att Sverige som enskilt land såväl som inom EU och FN bör medverka till att den etiopiska regeringen respekterar alla människors mänskliga rättigheter oavsett folkgrupp. Vidare anför motionärerna i yrkande 9 att Sverige i EU och FN samt i dialog med Afrikanska unionen (AU) bör stödja förhandlingar med målsättningen att uppnå långsiktiga och hållbara villkor kring användandet av Gerd-dammen. I yrkande 10 understryker motionärerna att Sverige kraftfullt bör uppmärksamma de omfattande brotten mot de mänskliga rättigheterna i Etiopien såväl i sina bilaterala kontakter med regimen som i FN och EU. I yrkande 13 anför motionärerna att Sverige som enskilt land såväl som inom EU och FN bör betona vikten av att Somalias kvinnor inkluderas i freds- och försoningsarbetet. I yrkande 16 anför motionärerna att Sverige som enskilt land såväl som inom EU och FN bör verka för att Eritrea följer landets konstitution på alla nivåer av rättsväsendet samt avskaffar specialdomstolarna, vars verksamhet strider mot de mänskliga rättigheterna. I yrkande 17 framhåller motionärerna att Sverige som enskilt land såväl som inom EU och FN bör understödja en demokratisk utveckling, förstärka respekten för mänskliga rättigheter och medverka till uppkomsten av ett rättssamhälle i Eritrea. I yrkande 18 anför motionärerna att Sverige såväl som enskilt land som inom EU bör verka för minskad militarisering av Afrikas horn.

I kommittémotion 2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 15 anför motionärerna att regeringen bör ställa sig bakom att EU ska förstärka stödet till afrikanska länder för att bekämpa islamistisk extremism och terror.

I motion 2020/21:599 av Ingemar Kihlström och Magnus Oscarsson (båda KD) yrkande 1 anför motionärerna att Sverige bör inleda en process för att erkänna Somaliland som en egen självständig stat.

Utskottets ställningstagande

Situationen i Somalia

Somalia befinner sig alltjämt i en återuppbyggnadsfas efter decennier av inbördeskrig. Sittande regering kom till makten 2017 efter en mer inkluderande, om än långt ifrån demokratisk, valprocess än vad som varit fallet tidigare. En ny president i Somalia skulle valts i februari 2021 men på grund av oenighet mellan övergångsregeringen och flera av landets regioner har valet blivit uppskjutet. Säkerhetsläget och politisk oenighet utgör fortsatt stora utmaningar. De kränkningar och övergrepp av de mänskliga rättigheterna som alla parter gör sig skyldiga till i den pågående konflikten mellan regeringen, understödd av Afrikanska unionens fredsinsats i Somalia (Amisom), och den islamistiska väpnade gruppen al-Shabaab, är omfattande och svåröverblickbara. Den somaliska regeringen har fortfarande begränsad kontroll över delar av södra och centrala Somalia. al-Shabaab fortsätter att begå grova övergrepp såsom kidnappningar, våldtäkter, urskillningslöst våld och tvångsrekrytering av barnsoldater i dessa områden. Utskottet noterar att Utrikesdepartementet (UD) avråder från alla resor till Somalia med anledning av säkerhetsläget, med undantag från staden Hargeysa i Somaliland, där de avråder från icke nödvändiga resor. Utskottet förutsätter att UD fortsätter att följa utvecklingen i Somalia, inklusive Somaliland, och gör kontinuerliga bedömningar av säkerhetsläget.

Den svenska regeringen gör bedömningen att ett erkännande av Somaliland som självständig stat inte skulle gynna den fortsatta fredsprocessen i Somalia och konstaterar att inget annat land erkänt Somaliland som självständig stat, enligt svar på interpellation 2016/17:537.

I Utrikesdepartementets rapport om mänskliga rättigheter i Somalia, beskrivs tillgången till formell rättvisa som mycket bristfällig, särskilt på landsbygden, även om viss förbättring skett bl.a. genom inrättande av mobila domstolar. Många fall avgörs fortfarande genom informella och kollektiva sedvanesystem (xeer) eller sharia. Korruptionen beskrivs som utbredd och omfattande. Somalia har höga nivåer av konfliktrelaterat och annat sexuellt och könsrelaterat våld, inklusive en mycket utbredd förekomst av kvinnlig könsstympning. Ett utkast till ny nationell sexualbrottslagstiftning finns men dess antagande har fördröjts avsevärt efter motstånd från religiösa och traditionella ledare. I Somaliland och Puntland finns en sexualbrottslagstiftning på plats och antalet anmälda sexualbrott är på uppåtgående, vilket kan ses som ett tecken på en begynnande attitydförändring. Homosexualitet är förbjudet enligt lag.

I UD:s rapport beskrivs även fattigdomen som utbredd och återkommande perioder av torka förvärrar de humanitära utmaningarna. Antalet internflyktingar, varav majoriteten kommer från redan marginaliserade befolkningsgrupper, växer och uppskattas till 2,6 miljoner människor. De saknar ofta tillgång till adekvat boende, sanitet och vatten och tillgång till säkerhet och rättvisa. Samhällstjänster som hälso- och sjukvård samt

utbildning har stora brister. Tillgången är ojämnt fördelad och tjänster tillhandahålls ofta av privata och humanitära aktörer med begränsad statlig översyn.

Utskottet noterar att regeringens demokratisatsning – som går ut på att Sverige i alla sammanhang ska stå upp för demokratiska principer, arbeta för att stärka demokratin och uttrycka kritik när den brister – genomförs också i Somalia. Genom utvecklingssamarbetet och aktiv dialog med den somaliska regeringen arbetar Sverige på flera områden i Somalia, inte minst vad gäller demokrati och rättsstatsfrågor. Dialoger förs bilateralt men även i nära samarbete med EU, FN och andra givare. FN har, förutom en stödinsats i Somalia (Unsom) och en stödinsats till AU:s militära styrka Amisom, stor närvaro både på utvecklingssidan samt vad gäller humanitär assistans. De flesta stora FN-organ är representerade i landet. EU har ett omfattande utvecklingssamarbete med Somalia som bl.a. innefattar stöd till återuppbyggnad av rättskedjan och samhällsstyrning. En strukturerad politisk dialog har inletts mellan Somalia och EU och dess medlemsstater. Vidare planerar Europeiska rådet för ett toppmöte mellan EU och Afrika under 2021.

Utskottet konstaterar att Sverige deltar aktivt i givargruppen för mänskliga rättigheter. Stöd till FN som en samlande kraft för det internationella samfundet är centralt i den bilaterala strategin. Bland annat stöder Sverige enheten för mänskliga rättigheter vid FN:s politiska insats. Prioriterade områden i det svenska biståndet är bl.a. stöd till kvinnors och unga människors deltagande i freds- och statsbyggandet, återuppbyggande av det formella rättssystemet, ökad transparens i statliga finanser och satsningar på sexuell och reproduktiv hälsa.

Somalia samarbetar med FN:s utvecklingssystem och humanitära system och Unsom under ledning av FN:s generalsekreterares särskilde representant. Samarbetet har dock tidvis utmanats av ansträngda politiska relationer. Som svar på en rekommendation i FN:s universella granskningsmekanism (UPR-processen) håller ansvarigt somaliskt ministerium på att ta fram en stående inbjudan till relevanta specialrapportörer. Den oberoende experten på mänskliga rättigheter har tillåtits besöka landet årligen. Somalia invaldes 2019 som medlem i FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Utskottet noterar att Sverige stödde – finansiellt genom FN och politiskt – Somalias deltagande i FN:s universella granskningsmekanism i januari 2016. Sverige gav rekommendationerna att Somalia ratificerar konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor, ratificerar protokollet till den afrikanska stadgan om mänskliga rättigheter och folkens rättigheter om kvinnors rättigheter i Afrika, antar och genomdriver lagar och förordningar som förbjuder alla former av våld mot kvinnor, och att lagen om inrättande av en oberoende människorättskommissionen blir kompatibel med Parisprinciperna. Somalia accepterade alla dessa rekommendationer. Vidare rekommenderades Somalia att prioritera utredning och lagföring av höga politiska och militära ledare med befälsansvar för brott mot internationell lagstiftning om de mänskliga rättigheterna samt att se till att civil kontroll av

den federala regeringens säkerhetsstyrkor införs. Denna rekommendation noterades.

Därmed avstyrks motionerna 2018/19:1383 (SD) yrkandena 1, 3, 4, 7, 8 och 10, 2019/20:754 (SD) yrkandena 1, 3, 4, och 8, motion 2020/21:672 (SD) yrkandena 1–4, 2020/21:673 (SD) yrkandena 1, 3 och 4, 2020/21:1304 (V) yrkandena 13 och 18, 2020/21:2776 (KD) yrkande 15 samt 2020/21:599 (KD) yrkande 1.

Situationen i Etiopien

Sedan premiärminister Abiy Ahmeds tillträde i april 2018 har flera viktiga reformer genomförts eller initierats för att stärka de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatens principer i Etiopien. Samtidigt kvarstår omfattande utmaningar på alla tre områden. En ny civilsamhälleslagstiftning som ger organisationer möjlighet att verka för de mänskliga rättigheterna och bedriva påverkansarbete antogs i februari 2018 och ett utkast till ny vallag debatterades under 2019. I Utrikesdepartementets rapport om mänskliga rättigheter i Etiopien som publicerades 2019 beskrivs att en översyn av antiterrorlagstiftning och medielagstiftning pågår, liksom en reform av flera demokratiska institutioner och av rättssektorn. Ett stort antal politiska fångar har släppts och oppositionspartier som under många år varit förbjudna och terroristklassade har välkomnats tillbaka till landet. Yttrande-, press- och informationsfriheten har stärkts. Samtidigt är Etiopien fortfarande en enpartistat där samtliga platser i parlamentet innehas av den styrande politiska koalitionen, Etiopiska folkets revolutionära demokratiska front (EPRDF). Oppositionspartierna är svaga och splittrade. Viktiga institutioner och aktörer för ansvarsutkrävande såsom rättsväsendet, civilsamhället och medierna brottas med kapacitetsbrist och bristande självständighet. Etniska konflikter i landet har eskalerat och orsakat ett flertal dödsfall och ett stort antal internflyktingar. Nästa allmänna val ska enligt konstitutionen äga rum i juni 2021. Det finns en oro för att konflikterna i landet kan trappas upp inför och i samband med valet.

Vidare beskrivs Etiopien som ett av världens fattigaste länder i UD:s MR-rapport från 2019. Det förekommer stora brister vad gäller de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna i form av undermåliga arbetsvillkor, barnarbete och diskriminering på grund av kön och sexuell läggning. Våld mot kvinnor, inklusive sexuellt våld, är fortsatt ett utbrett problem. Trots att den kvinnliga politiska representationen uppgår till 50 procent i den aktuella regeringen och 37 procent i parlamentet är kvinnors politiska inflytande begränsat i synnerhet på regional och lokal nivå. Barnäktenskap och kvinnlig könsstympning är på nedåtgående men förekommer fortfarande i stor omfattning. Hbtqi-personer utgör en diskriminerad grupp i Etiopien. Homosexualitet är ett brott och samkönade sexuella handlingar kan straffas med fängelse. Förhållandena i fängelser och häkten är överlag mycket dåliga, ibland till och med livshotande. Godtyckliga frihetsberövanden förekommer

trots att de är förbjudna enligt konstitutionen. Konstitutionen garanterar också mötesfrihet, men denna är i realiteten begränsad.

Utskottet understryker att den humanitära situationen i Etiopien är oroväckande. Tigrayregionen är fortfarande avstängd. Över 40 000 personer har redan flytt över gränsen till Sudan. Rapporter om etnisk profilering av tigreaner i Etiopien är oroande, liksom det hat som sprids på internet och i medierna. Det är också av stor betydelse att det internationella samfundet upprätthåller sitt engagemang. Länderna i regionen, den mellanstatliga utvecklingsmyndigheten (IGAD) och AU har alla en viktig roll att spela som konstruktiva partner till Etiopien i detta allvarliga läge. FN, Sverige och EU strävar efter att föra en dialog med alla berörda parter och är redo att stötta initiativ till fredliga lösningar. Sveriges utvecklingsbistånd till landet innefattar en rad insatser inom mänskliga rättigheter och demokrati, inklusive fria och rättvisa val. Sverige ger också ett stort humanitärt stöd. Utskottet utgår från att Sveriges regering fortsätter sitt arbete med att noggrant följa situationen i Etiopien och för en nära dialog med relevanta aktörer såväl i Etiopien som i regionen. Den svenska regeringen arbetar aktivt för en fredlig lösning samt full respekt för folkrätten, inklusive mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt enligt svaret på interpellation 2020/21:146.

Vad gäller yrkandet om den stora etiopiska renässansdammen (Gerd), noterar utskottet att Sverige och EU anser att det är angeläget att parterna kan enas om en fredlig, effektiv och skäligen distribution av Nilens resurser samt att samverkan om gemensamma vattenresurser är nödvändigt – i synnerhet i kontexter som präglas av faktorer som hög befolkningstillväxt och klimatförändringar, vilket är fallet i länderna kring Nilen.

Därmed avstyrks motion 2020/21:1304 (V) yrkandena 8–10 i den mån de inte tillgodosetts.

Situationen i Eritrea

Det historiska fredsavtalet mellan Eritrea och Etiopien från juli 2018 och de förbättrade relationerna med övriga grannländer har inte inneburit någon förbättrad situation vad gäller de mänskliga rättigheterna, demokratin eller rättsstatens principer i Eritrea. Detta framgår av Utrikesdepartementets rapport om mänskliga rättigheter i Eritrea som publicerades 2019. Vidare styrs Eritrea, som är en enpartistat, fortfarande utan konstitution, anordnar inte allmänna val, saknar ett fungerande parlament, har begränsad yttrande- och tryckfrihet samt inskränkningar i religionsfriheten. Rättssäkerheten brister och det finns ett stort antal rapporter från enskilda individer om att misshandel och tortyr förekommer i fängelser. Många eritreaner har flytt landet och utflödet har fortsatt, om än i mindre skala, även efter fredsavtalet med Etiopien. Av UD:s rapport om mänskliga rättigheter i Eritrea (2019) framgår att information om situationen för de mänskliga rättigheterna i Eritrea är delvis svår att verifiera. Det beror på den relativa slutenheten som, trots freden, fortfarande råder i landet. Människorättsorganisationer beviljas inte tillträde till landet, och

utländska besökare tillåts inte besöka fängelser eller militära träningsläger och får inte heller resa fritt i landet. Efter freden med Etiopien har däremot Eritrea signalerat en vilja till dialog med bl.a. EU och FN även vad gäller de mänskliga rättigheterna. Under våren 2019 medgav Eritrea ett besök i landet av EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter. FN:s råd för mänskliga rättigheter har gett mandat till en särskild rapportör med uppgift att särskilt bevaka situationen för de mänskliga rättigheterna i landet, men rapportören har hittills inte tillåtits att besöka Eritrea. Landet är sedan 2019 invald medlem i FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Utskottet ser allvarligt på att varken politisk opposition eller fristående press tillåts verka i landet. President Isaias Afwerki aviserade 2014 att en ny konstitution skulle utarbetas, men hittills har inga framsteg redovisats. De ledande företrädare för oppositionen och de journalister som fängslades år 2001, däribland den svensk-eritreanska journalisten Dawit Isaak, hålls fortfarande fängslade. Sverige har inte medgett tillträde till Dawit Isaak enligt paragraf 36 i Wienkonventionen om konsulära förbindelser, som Eritrea tillträdde den 14 januari 1997, med motiveringen att Eritrea inte accepterar dubbla medborgarskap. I betänkande 2020/21:UU7 föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att den ska tillsätta en oberoende undersökningskommission om regeringens agerande i fråga om två svenska medborgare, bl.a. Dawit Isaak, som är frihetsberövade utomlands för att ha använt sig av sin yttrandefrihet.

I UD:s MR-rapport om mänskliga rättigheter i Eritrea (2019) beskrivs rättsväsendet som undermåligt och präglad av brist på transparens. Det finns rapporter om godtyckliga frihetsberövanden samt utomrättsliga avrättningar vid desertering från militärförband och vid flykt från landet. Tvångsarbete är förbjudet men det omfattande värnpliktsväsendet kan betraktas som en form av tvångsarbete, särskilt med tanke på att tidsomfattningen för nationaltjänsten i realiteten är obestämd trots en del uttalanden från regeringen om att den ska tidsbegränsas. Den eritreanska regeringen har offentligt uttalat sig mot våld mot kvinnor och arbetat mot kvinnlig könsstympning med vissa resultat men kvinnlig könsstympning förekommer fortsatt i stor utsträckning – särskilt på landsbygden. I Eritrea är diskriminering på grund av kön olagligt. Kvinnor deltar på lika villkor som män i värnpliktsväsendet. Det finns vittnesmål om våldtäkter och sexuella övergrepp inom de militära strukturerna. Den utbredda fattigdomen präglar förhållandena i Eritrea och påverkar i hög grad ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Utskottet konstaterar att det internationella samfundet, inklusive EU, regelbundet påtalar den allvarliga bristen på respekt för de mänskliga rättigheterna i Eritrea. Homosexualitet är förbjudet enligt lag. Dessa frågor tas även upp inom ramen för EU:s politiska dialog med Eritrea och i bilaterala sammanhang. Utskottet noterar vidare att den svenska regeringens demokratiseringsarbete, som går ut på att Sverige i alla sammanhang ska stå upp för demokratiska principer, arbeta för att stärka demokratin och uttrycka kritik när den brister, genomförs också i Eritrea. För att stärka engagemanget och

dialogen med Eritrea tog Sverige 2017 initiativ till en högnivådialog, tillsammans med Norge, Schweiz och Tyskland, den s.k. fyra-nationsdialogen. Under 2018–2019 genomförde denna fyra-nationsgrupp tillsammans med eritreanska regeringsföreträdare dialogseminarier om bl.a. migration, mänskliga rättigheter, rättsstatens principer, god samhällsstyrning och ekonomisk utveckling. Eritrea har deltagit i FN:s universella granskningsmekanism (UPR) och genomfört en del av de rekommendationer som lämnats. Senaste gången Eritrea granskades var i januari 2019. Utskottet framhåller att Sverige rekommenderade Eritrea att upprätta en konstitution som garanterar de mänskliga rättigheterna för eritreanska medborgare, att behandla frihetsberövade personer i enlighet med internationella standarder och att vidta åtgärder för att säkerställa yttrande- och åsiktsfrihet samt religions- och övertygelsefrihet, även för press och medier.

Utskottet konstaterar att trots ovan nämnda agerande från Sverige och det internationella samfundet så återstår mycket stora brister i demokrati, mänskliga rättigheter och inte minst rättsstatens principer. Därför bör regeringen fortsatt driva på som enskilt land, samt inom EU och FN, för att Eritrea följer landets konstitution på alla nivåer av rättsväsendet samt avskaffar specialdomstolar vars verksamhet strider mot grundläggande rättsprinciper och de mänskliga rättigheterna. Sverige bör som enskilt land, såväl som inom EU och FN, understödja en demokratisk utveckling, förstärka respekten för mänskliga rättigheter och medverka till uppbyggandet av ett rättssamhälle i Eritrea.

Därmed avstyrks motion 2020/21:1304 (V) yrkandena 16 och 17 i den mån de inte tillgodosätts.

Sydafrika

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionerna som rör Sydafrika.

Motionerna

I motionerna 2018/19:2304, 2019/20:2435 och 2020/21:3636 av Roger Richthoff och Björn Söder (båda SD) anför motionärerna att Sveriges regering i internationella och bilaterala sammanhang bör lyfta frågan om den sydafrikanska landreformen, påpeka att man ser med oro på utvecklingen i landet med den ökande polariseringen och att den sydafrikanska regeringen bör vidta de åtgärder som krävs för att situationen inte ska eskalera.

Utskottets ställningstagande

Landreformfrågan är omdebatterad i Sydafrika och har funnits på den politiska dagordningen sedan 1994. I Utrikesdepartementets rapport om mänskliga

rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Sydafrika som publicerades 2019, konstateras att stora framsteg har gjorts med tanke på de utmaningar som fanns vid demokratins införande 1994. Den tidigare apartheidregimen har ersatts av demokratiska institutioner, ett oberoende domstolsväsende, ett livskraftigt civilsamhälle, fria medier samt självständiga institutioner. Sydafrika är samtidigt ett av världens mest ojämlika länder. Ras- och diskrimineringslagar har visserligen tagits bort, men arvet från apartheid slår fortfarande igenom, och skillnaderna i villkor och möjligheter kan vara stora. Lagstiftning och politiska program för att komma till rätta med detta finns på plats, men genomförandet uppvisar brister. Trots relativt framgångsrika satsningar på att höja levnadsstandarden för den genomsnittliga sydafrikanen förblir de konstitutionsskyddade ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna några av Sydafrikas allra största utmaningar. Sveriges export till Sydafrika ökade kraftigt efter att sanktionerna upphävdes 1993. Svensk turism och antalet svenska företag i Sydafrika har ökat kontinuerligt sedan sanktionerna lyftes. I dag är stora multinationella företag som bl.a. ABB, Atlas Copco, och Volvo etablerade i Sydafrika.

Utskottet noterar att regeringens demokratisatsning, som går ut på att Sverige i alla sammanhang ska stå upp för demokratiska principer, arbeta för att stärka demokratin och uttrycka kritik när den brister, genomförs också i Sydafrika. Den binationella kommissionen mellan Sverige och Sydafrika äger rum vartannat år och är en plattform för regelbunden dialog mellan länderna avsedd att förstärka och fördjupa förbindelserna i bred bemärkelse. Den senaste dialogen skulle ha ägt rum mellan statsminister Stefan Löfven och Sydafrikas president Cyril Ramaphosa i mars 2020, men blev uppskjuten med anledning av coronapandemin. En dialog om de mänskliga rättigheterna har förts i en separat underkommitté till den politiska kommittén. Utskottet noterar att ett mindre antal svenska civilsamhällesorganisationer har lokal representation i Sydafrika och på olika sätt arbetar med rättighetsfrågor genom att bl.a. stärka fackföreningar och sociala rörelser där kvinnor, ungdomar, arbetare och migranter står i fokus. Utskottet konstaterar att Sverige genom regionalt biståndssamarbete stödjer även andra civilsamhällesorganisationer, bl.a. med inriktning mot exempelvis sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Utskottet noterar att Sverige i den senaste granskningen av Sydafrika i FN:s universella granskningsmekanism gav Sverige rekommendationer bl.a. om skydd till kvinnor som utsätts för våld samt om yttrandefrihet. De två rekommendationer som avsåg skydd mot kvinnor accepterades och en av de tre rekommendationer som avsåg yttrandefrihet accepterades. Resterande två, som avsåg yttrandefrihet, noterades. Därmed avstyrks motionerna 2018/19:2304 (SD) yrkande 1, 2019/20:2435 (SD) och 2020/21:3636 (SD).

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i särskild ordning.

Utskottets ställningstagande

Utöver de yrkanden som behandlats tidigare i detta betänkande finns även motionsyrkanden som är föremål för en förenklad motionsberedning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsberedning under valperioden 2018–2022 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2018. Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de yrkanden som redovisas i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott de aktuella motionerna.

Reservationer

1. Västafrika, punkt 1 (V)

av Yasmine Posio (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2018/19:678 av Yasmine Larsson och Hillevi Larsson (båda S) och
2018/19:1789 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkandena 2–4 och
avslår motionerna
2018/19:1789 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 1,
2018/19:2025 av Sultan Kayhan m.fl. (S),
2020/21:822 av Magnus Manhammar och Hillevi Larsson (båda S) och
2020/21:2084 av Elin Gustafsson m.fl. (S).

Ställningstagande

Västsahara är Afrikas sista koloni. Efter att tidigare ha lytt under spansk överhöghet blev Västsahara äntligen fritt 1975. Friheten varade dock bara några dagar innan grannlandet Marocko ryckte in med sina tungt beväpnade trupper och ockuperade landet. Huvuddelen av befolkningen drevs på flykt och bor alltsedan dess i flyktingläger i öknen i Algeriet. Förhållandena i lägren är svåra och det råder brist på vatten, mat och mediciner. De västsahariska flyktingarna är totalt beroende av internationell hjälp för sin överlevnad. Inledningsvis försvarade sig västsaharierna mot sina ockupanter. Kampen leddes av Västsaharas befrielse rörelse, Polisario Front. 1991 övergick Polisario till fredlig kamp. Orsaken var att FN då gav västsaharierna nytt hopp genom att anta en positiv resolution om Västsahara. Innehållet gick ut på att en folkomröstning skulle hållas redan 1992 då västsaharierna själva skulle få avgöra sin framtid. Sedan dess har Marocko lyckats sabotera genomförandet av tio försök till folkomröstning. FN-delegationer som besökt de ockuperade områdena har vittnat om våld och kränkningar av västsahariernas mänskliga rättigheter. Det bekräftas av rapporter från Amnesty och Human Rights Watch. Det är nu helt avgörande att de resolutioner som FN antagit om Västsahara genomförs, i synnerhet gäller det den utlovade folkomröstningen. Kampen bör även gälla den humanitära situationen i Algeriets flyktingläger, som förvärras hela tiden. Det ekonomiska stödet från Europa har minskat under senare år, med påtagliga negativa effekter i form av mat- och medicinbrist i lägren. Detsamma gäller FN:s stöd. I november 2020 bröts den långa vapenvilan från

1991 på grund av att Marocko angrep fredligt demonstrerande civila västsaharier i buffertzonen i den södra delen av landet – en buffertzona där marockansk militär inte har någon rätt att befinna sig. Nu pågår återigen ett lågintensivt krig i området. Detta krig hade kunnat undvikas om omvärlden agerat med kraft för att genomföra fredsprocessen och folkomröstningen. Västsahariernas tålmod är inte oändligt. Om omvärlden ställer sig kallsinnig till de rättmätiga kraven finns en överhängande risk att striderna trappas upp. Vi bör i detta sammanhang arbeta förebyggande i stället för att vänta tills katastrofen är ett faktum. Jag anser att regeringen bör överväga insatser för att främja genomförandet av FN:s resolutioner om Västsahara och för att förbättra den humanitära situationen för västsaharierna.

Amnesty har rapporterat om att västsahariernas yttrande- och föreningsrätt är starkt begränsad och att västsaharier har fängslats efter fredliga demonstrationer mot den marockanska ockupationen. Då Minurso inte har mandat att ingripa vid övergrepp mot mänskliga rättigheter och FN:s höga kommissarie för mänskliga rättigheter inte heller är närvarande i Västsahara eller lägren i Tindouf, är det omöjligt för dem att undersöka påstådda övergrepp. Trots alla tecken på övergrepp mot västsaharierna och kraftig uppvaktning från det civila samhället så har inte Minursos mandat utökats, mycket på grund av att Frankrike i FN:s säkerhetsråd effektivt har blockerat en utvidgning av Minursos mandat. Handel med västsahariska naturtillgångar står i direkt strid med folkrättens regler, om den inte kommer det västsahariska folket till del. Redan 2002 fastslog FN:s dåvarande rättschef Hans Corell på en förfrågan från FN:s säkerhetsråd att den internationella rätten är tydlig. Handel med västsahariska naturtillgångar är oförenlig med folkrätten, om den inte utförs i enlighet med det västsahariska folkets intressen och bidrar till den socioekonomiska utvecklingen i dessa.

2. Afrikas horn, punkt 2 (SD)

av Björn Söder (SD), Mats Nordberg (SD) och Sara Gille (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:672 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och

2020/21:673 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna

2018/19:1383 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1, 3, 4, 7, 8 och 10,

2019/20:754 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1, 3, 4, 8 och 10 samt

2020/21:1304 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8–10, 13 och 18.

Ställningstagande

Att den svenska ambassaden som täcker Somalia i dag ligger i Kenyas huvudstad Nairobi är förståeligt, givet säkerhetsläget i Mogadishu. I Somalilands huvudstad Hargeysa finns dock goda möjligheter att upprätta en mer närliggande ambassad med förhållandevis goda kommunikationer, inte minst då landet är regionalt ledande inom områden som telekommunikation och mobila pengar. Den diplomatiska isolering vi idag ser av Somaliland skadar landets utveckling. Vi anser att Sverige bör se över möjligheten till ytterligare diplomatiska förbindelser med Somalilands regering och ta ett första steg genom upprättandet av en ambassad i Somaliland. En sådan flytt skulle öka såväl Somalias som Somalilands legitimitet, samtidigt som det skulle effektivisera arbetet och möjliggöra för Sverige att bistå i arbetet med förbättrade relationer mellan Somalia och Somaliland. Vidare skulle detta sända en tydlig signal till Somalia om att vi inte tolererar användandet av diplomatiska och ekonomiska verktyg för att kväva Somaliland. Somalia skulle inte längre ha det lika lätt att förhindra fördelningen av utvecklingsbistånd till Somaliland, försvåra transporter eller ställa krav på vilka som kan verka i regionen. Vi anser därför att regeringen bör upprätta en ny ambassad i Hargeysa med ansvar för Somalia och Somaliland och därmed avsluta arbetet för dessa två länder vid ambassaden i Nairobi.

Somaliland har som bekant ett flertal olika myndigheter som idag fungerar precis som i stater med jämförbara förhållanden. Trots detta finns idag inga direkta förbindelser mellan svenska myndigheter och deras somaliländska motsvarigheter. Istället sker myndighetskontakten främst med motsvarigheterna i Somalia. Sätet för dessa ligger i Mogadishu, långt ifrån Somaliland, och dessa lider i dag av stora problem till följd av inbördeskriget i och kring staden.

Vi anser att Sverige bör verka för att skapa samarbeten mellan svenska myndigheter och dessa motsvarigheter i Somaliland. Om så sker skulle även förutsättningarna för myndigheterna i Mogadishu förbättras avsevärt, då de avlastas genom mindre ansvar.

En av de största utmaningarna med den framtida utvecklingen av Somaliland är att få känner till att regionen ens existerar och ännu färre vet att det är förhållandevis fredligt, demokratiskt och stabilt i området. Till följd av detta är det svårt för Somaliland att locka till sig utländska besökare, och när informationen om läget i just denna region inte skiljer sig från informationen om situationen kring exempelvis Somalias huvudstad Mogadishu, är det inte konstigt om turister eller handelsmän inte besöker landet. Detta är också ett problem, som drabbat förtroendevalda, som på grund av Utrikesdepartementets reserekommendationer för hela Somalia, rekommenderas att inte åka dit. Riksdagen bör därför ge regeringen tillkänna att UD:s säkerhetsklassning av Somaliland ska uppdateras för att avdramatisera säkerhetsläget.

Stommen i Somalilands ekonomi är idag boskapsskötsel, vilken också är en viktig inkomstkälla för staten. Utöver boskap är de största

produktionssektorerna i landet, fiske, jordbruk och produktion av träkol. Samtidigt har handel i alla tider fungerat som ett bra sätt att främja en positiv ekonomisk utveckling och förbättrad kunskap olika länder emellan. Genom ett utbyte av varor och tjänster samt ökad sysselsättning kan ett bättre samhälle för samtliga inblandade främjas.

Somaliland är rikt på naturtillgångar och nationen är positivt inställd till utländska investeringar, då ambitionen är att minska arbetslösheten och behålla den yngre arbetskraften i landet. Exempelvis fiskeindustrin är kraftigt underutvecklad i Somaliland, trots en enorm potential. Vid samtal med företrädare tycks det bl.a. ha att göra med brist på exempelvis kylskåp, vilket krävs för att kunna förvara den fisk som fiskas. Med små medel kan rätt satsningar i Somaliland generera arbetstillfällen och stärka ekonomin. Att Somaliland inte är internationellt erkänt skadar dessvärre möjligheten för landet att få utländska investerare, då de som följd av problemen i övriga Somalia inte vågar investera i landet. Idag bedriver Forum Syd verksamhet i Somalia med stöd av Business Sweden för att öka företagande i landet. För just svenska företagare finns en enorm potential då Sverige har ett gott rykte och förtroendet för svenska företag och svenska produkter är högt. Vi vill därför att Business Sweden ska ge Somaliland ökad prioritet för att främja svenska investeringar. Detta skulle gynna såväl Somaliland som svenska företag, samtidigt som det underlättar för att erkänna Somalilands framgångar. Detta skulle kunna leda till ett minskat beroende av bistånd i området, samtidigt som tillväxten ökar. Genom att olika varor produceras där, möjliggörs samtidigt en billigare import av varor till Sverige.

Somaliland Development Fund har som syfte att stödja Somalilands utvecklingsmål genom särskilt stöd till den folkvalda regeringen i Somaliland. Fonden har likaså som mål att bygga ansvarsskyldighet och öppenhet i regionen. Dessutom arbetar man med att stärka banden mellan politiken i Somaliland och dess medborgare, för att främja inre tillväxt och stabilitet. Detta är en fond som i nuläget är i behov av fler större bidragsgivare för att kunna förverkliga sitt mål om en stark region i den fredligaste och bäst fungerande delen av det vi idag kallar Somalia. Om handeln, stabiliteten och den positiva utvecklingen av Somaliland fortsätter, ökar chanserna till fred och välstånd i hela regionen. Vi anser att regeringen av den anledningen bör påbörja ett arbete för att främja stöd till Somaliland Development Fund.

Puntland är ett område i norra Somalia och var tidigare, till skillnad från Somaliland, en italiensk koloni vid namn italienska Somaliland. Sedan 1998 är det en självstyrande region i Somalia, som en följd av det rådande inbördeskriget i Somalia och området är uppdelat i åtta olika regioner. Ungefär två tredjedelar av befolkningen är nomader och samhället har idag stora svårigheter med den egna försörjningen. Detta har delvis lett till ökad piratverksamhet, vilket också blivit internationellt uppmärksammat. Galmudug är ett område söder om Puntland, bestående av två somaliska regioner. Området präglades av krig och laglöshet fram till 2006, då det i praktiken blev en autonom region med en egen president, parlament, domstol

och armé. I framtiden önskar både Puntland och Galmudug vara delrepubliker i en federal somalisk stat och strävar inte efter självständighet. Under det rådande inbördeskriget har de båda områdena dock själva agerat som autonoma regioner, vilket har varit positivt för att minska spänningarna och förhindra ytterligare konflikter i Somalia. Så länge inbördeskrig råder i landet anser vi att regeringen bör se över hur dessa områden kan stöttas för att förhindra en eventuell eskalering av våldet i Somalia.

Val i Somalia är, med svenska mått mätt, en något udda affär. Valkommissionen väljer i ett första steg 135 klanäldste, vilka i sin tur upprättar en lista på runt 14 000 delegater. Dessa väljer sedan de 275 platserna i underhuset. Vi välkomnar alla steg mot en demokratisering, även om tillvägagångssättet inte alltid är perfekt från början och kan komma att kräva förändringar. Vi ser det inte heller som problematiskt att Somalia väljer en egen väg, baserad på landets klanstruktur och säkerhetssituation, i stället för att kopiera den västerländska modellen. Forskning och erfarenhet visar att när världssamfundet påtvingar den västerländska demokratiska mallen på mångkulturella och dåligt utvecklade stater, kan resultatet bli katastrofalt. Vi vill därför att regeringen inom världssamfundet, för att finna en långsiktigt hållbar lösning på landets styre, verkar för att en demokratisk modell i så stor utsträckning som möjligt tar hänsyn till landets traditionella klanstruktur.

Tidigare erkända somaliska regeringar, både övergångsregeringar och ordinarie federala, har ur förvaltningssynpunkt fungerat katastrofalt dåligt. Visselblåsaren Abdirazak Faartag har i flera sammanhang öppet vittnat om det s.k. Fadlansystemet genom vilket somaliska regeringsföreträdare genomfört enorma transaktioner från landets centralbank kontant, ofta helt utan att lämna några kvitton på vad pengarna används till. Företrädare för Somalias regering agerar enligt Faartag som om landets tillgångar var deras egna, och endast en bråkdel av internationella donationer ämnade för statskassan hamnade faktiskt på dess konton. Situationen på intäktssidan var tyvärr lika dålig. En av somaliska statens största inkomstkällor är tullar från hamnen i Mogadishu. År 2010 beräknades hamnen ha intäkter på 30 miljoner dollar. Av dessa rapporterades 12 till staten varav 6 gick direkt till presidentens egna utgifter, vilka inte redovisas offentligt. Experter räknar med att den somaliska staten skulle kunna inbringa stora skattetillgångar, t.ex. från landets telekomindustri, men att så inte sker därför att viljan saknas. Delar av den somaliska staten har även enligt rapporter varit involverade i organiserad brottslighet, t.ex. vapenförsäljning till terrorgruppen al-Shabaab som man själv ligger i krig med. Ingenting tyder heller på att situationen kommer att förbättras under överskådlig tid. Vi drar slutsatsen att Somalias offentliga förvaltning inte är en fungerande samarbetspartner. Samtidigt drabbar den somaliska korruptionen oundvikligen hjälpinsatserna i landet. Därför vill vi att Sveriges regering arbetar för att minimera beroendet av den somaliska staten som tjänsteleverantör och i stället arbetar för att det internationella samfundet, för att förhindra korruption och på sikt bygga upp fungerande offentliga institutioner, upprättar oberoende tjänstemyndigheter (Independent service

authorities) som mellanhänder mellan givarsamfundet och den somaliska staten å ena sidan och de organisationer som tillhandahåller tjänster å den andra.

Ett stort antal CSO:er (Civil Society Organisations) är verksamma på marken i Somalia. Det är inte ovanligt att CSO:er spenderar upp till 50 procent av sina budgetar på säkerhet i Somalia. Det är inte heller ovanligt att säkerheten tillhandahålls av parter som är mycket olämpliga, vilket leder till en stor marknad för krigsherrar och ett stort ekonomiskt incitament att kontrollera vissa territorier. Det har också funnits tecken på en kartellisering av dessa s.k. implementerande parter, som på olika sätt utför arbete åt CSO:er i Somalia. Sammantaget leder detta till en försämrad säkerhetssituation. Vi anser därför att regeringen verkar för att Unsom utarbetar en plan för att reglera de företag som tillhandahåller säkerhetstjänster i landet, i syfte att hålla kostnader nere, hålla intäkterna borta från potentiella terrorister och krigsherrar samt stödja uppbyggnaden av en beskattad, vit ekonomi i landet.

3. Afrikas horn, punkt 2 (V)

av Yasmine Posio (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1304 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 8–10, 13 och 18 samt avslår motionerna

2018/19:1383 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1, 3, 4, 7, 8 och 10,

2019/20:754 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1, 3, 4, 8 och 10,

2020/21:672 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och

2020/21:673 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning är förbjuden enligt den etiopiska konstitutionen. Trots detta har flera internationella människorättsorganisationer under flera års tid rapporterat om förekomsten av sådan behandling vid polisstationer och i fängelser. Tidigare regeringschefer har dock avfärdat påståenden om att tortyr och maktmissbruk förekommer. I ett tal till parlamentet 2018 erkände premiärminister Abiy Ahmed som första premiärminister att regeringen använt tortyr och andra olagliga tillvägagångssätt. I början av 2018 stängdes Maekelawi interneringscenter, känt för tortyr och misshandel av politiska fångar. Efter att media och internationella organisationer rapporterat om

missförhållanden stängdes ytterligare ett antal anläggningar ned, bl.a. det ökända Ogadenfängelset. Trots de demokratiska framsteg som de politiska reformerna har fört med sig sker det fortfarande många brott mot de mänskliga rättigheterna i landet. Under sommaren 2020 förstärktes de etniska spänningarna ytterligare efter att sångaren Hachalu Hundessa mördats på öppen gata i Addis Abeba. Hans politiska sånger utgjorde en viktig del av oromofolkets proteströrelse och kort före mordet hade Hundessa kritiserat det etiopiska ledarskapet. Mordet utlöste en våg av protester, våld och skadegörelse bland framför allt unga från oromofolket, kallade queerroo. Våldet var riktat mot andra etniska och religiösa grupper och har beskrivits som planerat och välorganiserat. Trots att konstitutionen garanterar mötesfrihet är denna i realiteten begränsad. Möten eller demonstrationer nekas ofta av myndigheterna med hänvisning till säkerhetsläget och trafiksituationen. Övervåld mot demonstranter förekommer fortfarande i samband med demonstrationer och protester. Situationen vad gäller yttrande-, press- och informationsfrihet har under många år varit mycket svår i Etiopien, inte minst efter införandet av en antiterrorismlag 2009 som möjliggjort frihetsberövanden och fängslanden av olik tänkande på mycket vaga grunder.

Regeringen har det senaste året initierat en rad omfattande reformer för att stärka yttrande- och pressfriheten. Antiterrorismlagen är under revidering, likaså den rådande medielagen. Ett mycket stort antal journalister och bloggare har släppts ur fängelserna och pågående åtal har lagts ned. Flera webbplatser är inte längre blockerade och ett antal nya och privatägda tidningar har startats det senaste året. Samtidigt kvarstår problemen med själv censur, journalistiskt oberoende och tillgång till internet. Regeringen har vid flera tillfällen stängt ned tillgången till mobilt internet till följd av säkerhetsrelaterade händelser i landet. I juni 2019 stängdes internet ned helt under flera dagar i sträck, enligt uppgift motiverat av den nationella examensperioden i skolorna. Även beslutet att skjuta upp det val som var inplanerat i augusti i år har skapat stora politiska spänningar. Orsaken till beslutet var oron för smittspridning av covid-19 men beskedet ledde till stora konflikter och åsiktsskiljaktigheter om hur formen för framtida val ska se ut. Våldet och de etniska och politiska spänningarna är en stor utmaning för premiärminister Abiy Ahmed och trots att arbetet för en demokratisering har påbörjats inom flera områden så är det långt kvar för enpartistaten Etiopien.

Jag anser att det är ytterst viktigt att allas mänskliga rättigheter respekteras oavsett etnisk tillhörighet och jag anser att ett mer jämställt samhälle tillsammans med införandet av en flerpartidemokrati är nyckeln till att motverka etnonationalistiska strömningar. Jag anser därför att Sverige, som enskilt land såväl som inom EU och FN, bör medverka till att den etiopiska regeringen respekterar alla människors mänskliga rättigheter oavsett folkgrupp.

Spänningar mellan Etiopien och Egypten har på senare tid uppstått. Detta på grund av att Etiopien började bygga av den etiopiska renässansdammen (GERD), vid Blå Nilen under den arabiska våren 2011 utan att konsultera

Egypten. Dammen är en stor nationell angelägenhet och stolthet för Etiopien och är finansierad bl.a. av särskilda skatter. När den står klar 2022 så kommer den att kunna förse 65 miljoner etiopier med elektricitet. Egypten oroar sig dock för att den enorma dammen ska påverka vattenmängden i Nilen och då även det egyptiska folkets tillgång till vatten. Ett avtal från 1959 ger Egypten och Sudan rätt till nästan allt Nilens vatten. Det ger också Egypten vetorätt över byggprojekt i länder uppströms som kan påverka den egna vattenförsörjningen. Men Etiopien säger sig inte begränsas av ett så pass gammalt kolonialt avtal och menar att dammen inte kommer att påverka Nilen i så stor utsträckning.

Egyptens president bad USA att medla i konflikten men förhandlingarna strandade i februari då Etiopien lämnade samtalen. Sedan dess har processen formellt inte återupptagits och diplomatiska ansträngningar har pågått för att försöka dämpa spänningarna. Etiopien har nu meddelat att man tänker börja fylla dammen enligt tidsplanen, vilket har lett till hot om militärt ingripande från Egyptens sida.

Dammprojektet är en väldigt laddad fråga i regionen. För Etiopien handlar det om både ekonomisk och politisk prestige. För Egypten skulle dammen innebära att landet blev tvunget att erkänna rätten för länder som ligger uppströms att använda det vatten som historiskt har varit deras att bestämma över. Det finns ett stort behov av elektricitet på Afrikas horn, vilket renässansdammen är ett viktigt svar på. Vilken inverkan bygget har på naturen och hur det påverkar ursprungsbefolkningens levnadssituation har dock inte utretts ordentligt. Risken är överhängande att konflikterna i området ökar i takt med att dammen fylls med vatten. I framtiden behövs mindre, mer regionala, projekt för att stärka energiförsörjningen på Afrikas horn. Jag anser att Sverige, i EU och FN samt i dialog med AU, bör stödja förhandlingar med målsättningen att uppnå långsiktiga och hållbara villkor kring användandet av GERD. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Etiopien blev 1954 Sveriges första biståndsland. Den bilaterala relationen i dag spänner över regionala och internationella frågor, handel, investeringar och näringslivskontakter, miljö och klimat samt utvecklingssamarbete. Den starka ekonomiska utvecklingen i landet sammantaget med pågående reformer innebär god potential för ökade ekonomiska förbindelser. Jag anser att Sverige måste använda sin position för att stärka en demokratisk utveckling i Etiopien med respekt för de mänskliga rättigheterna. Sverige bör kraftfullt uppmärksamma de omfattande brotten mot de mänskliga rättigheterna i Etiopien såväl i sina bilaterala kontakter med regimen som i FN och EU.

Somalia blev ett självständigt land 1960. Innan dess hade den norra delen av landet varit under brittiskt kolonistyre och den sydliga delen under italienskt kolonistyre. Kort tid efter Somalias självständighet tog befälhavaren Siad Barre makten genom en militärkupp och fick stöd av Sovjetunionen. Under det kalla kriget var det strategiskt belägna Somalia en bricka i spelet mellan USA och Sovjetunionen. Siad Barre var en brutal diktator. Han hade

makten i landet fram till 1991 då han störtades i en militärkupp och efter det uppstod det ett maktvakuum. Olika väpnade grupper som hade kämpat tillsammans mot Barres regim började nu kriga sinsemellan om makten, vilket ledde till att ett inbördeskrig bröt ut. Under pågående krig drabbades Somalia av torka och hungersnöd. Kombinationen av inbördeskrig och hungersnöd skapade en humanitär kris som ledde till att FN-styrkor, med USA i spetsen, ingrep i konflikten under perioden 1992–1995.

När USA och FN drog tillbaka sina styrkor uppstod ett nytt maktvakuum i Somalia. Situationen gjorde det möjligt för olika delar av landet att utveckla sig i sin egen riktning. Den nordvästliga delen av landet, känd som Somaliland, blev en närmast självständig demokratisk stat även om den officiellt förblev en del av Somalia. Den nordöstliga delen, känd som Puntland, utvecklades också i mer självständig riktning. I den södra delen däremot, ofta kallad Sydsomalia, där huvudstaden Mogadishu ligger, fortsatte kriget och laglösheten. Sedan 2006 har det pågått en konflikt mellan olika rebellgrupper och en svag och korrupt somalisk regering. Regeringen har fått avgörande stöd från bl.a. USA, Etiopien och Kenya samt från organisationer som FN och Afrikanska unionen (AU). I dag är det primärt den islamistiska organisationen al Shabaab, som tidvis har kontrollerat stora områden i södra Somalia, som slåss mot regeringen och dess allierade.

Även om Somalia under många år saknade en centralmakt har det funnits en rad informella maktcenter i lokalsamhällena. Tillsammans med borgmästare, klanäldste, affärsmän, kvinnogrupper och andra har de i viss mån fortsatt att fungera som ett slags myndigheter på lokal nivå. Enligt en fredsplan skulle allmänna val hållas i Somalia 2016 men den bristande säkerheten i landet innebar att det inte var möjligt. Hösten 2016 utsåg 14 000 delegater, som bestod av klanäldste och regionala ledare, ledamöter till det nya parlamentets båda kammare. Parlamentet utsåg i februari 2017 Mohamed Abdullahi ”Farmajo” till ny president. Efter en misstroendeomröstning i parlamentet avsattes premiärministern i juli 2020 efter oenighet kring formerna för nya allmänna val med anledning av coronapandemin. Nyvald premiärminister blev den svensk-somaliske medborgaren Mohamed Hussein Roble.

I Amnesty's lägesrapport om de mänskliga rättigheterna i Afrika under 2019 beskrivs Somalia som ett land där den politiska situationen är mycket spänd. Alla parter som deltar i den pågående konflikten bryter mot de mänskliga rättigheterna och mot humanitär lag. al-Shabaab riktar regelbundet attacker mot civila och deras våld är urskillningslöst. Även militära insatser mot al-Shabaab har resulterat i civila dödsfall. Den amerikanska militära insatsen i Somalia har vid upprepade tillfällen använt sig av drönare vid sina attacker, vilket har bidragit till ett högt antal döda civila.

Förbindelserna mellan Sverige och Somalia är breda. Somalia är det tredje största mottagarlandet av svenskt bistånd. Sverige har sedan många år ett omfattande utvecklings- och biståndssamarbete med Somalia och ett stort

politiskt engagemang i att stödja freds- och statsbyggnadsprocesser i landet. Jag anser att Sverige i EU, FN och i andra internationella sammanhang, bör verka för att ett långsiktigt arbete för en freds- och försoningsprocess ska påbörjas. FN:s resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet måste få en framträdande roll i fredssträngningarna. Jag anser att Sverige som enskilt land, såväl som inom EU och FN, bör betona vikten av att landets kvinnor inkluderas i freds- och försoningsarbetet.

Djibouti består till största delen av öken och saknar nästan helt naturtillgångar och odlingsbar mark. Landet är starkt beroende av bistånd. Inkomsterna från hamnen i huvudstaden, med samma namn som landet, är bland de viktigaste för landets ekonomi. Hamnen är ett nav för framför allt Etiopiens export. Från hamnen färdas de etiopiska varorna på en kinesiskfinansierad järnväg mellan hamnen i Djibouti och Etiopiens huvudstad Addis Abeba. Det är inte bara handel och affärsverksamhet som lockas till Djibouti på grund av det strategiska läget. Ingen annanstans finns det så hög militär närvaro från andra länder som här. Frankrike, USA, Japan, Italien och Kina har nämligen militärbaser i landet. Detta bidrar inte bara till en ökad spänning mellan de militära stormakterna utan även till en militarisering av Afrikas horn och i förlängningen hela kontinenten. Att värna de mänskliga rättigheterna och den demokratiska utvecklingen ska vara grunden för det svenska utvecklingsamarbetet med Djibouti. För Vänsterpartiet är det även viktigt att uppmärksamma vilka konsekvenser den höga utländska militära närvaron i landet får för militariseringen av den övriga kontinenten. Jag anser därför att Sverige, som enskilt land såväl som inom EU, bör verka för minskad militarisering av Afrikas horn. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4. Erkännande av Somaliland som en självständig stat, punkt 4 (SD)

av Björn Söder (SD), Mats Nordberg (SD) och Sara Gille (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:673 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 och

avslår motion

2020/21:599 av Ingemar Kihlström och Magnus Oscarsson (båda KD).

Ställningstagande

Somalilands utveckling i en av världens mest våldsamma regioner, bör fungera som föredöme för andra regioner runt om i världen som önskar mer självstyre och att erkännas av den fria världen. På grund av att Afrikanska unionen, som främst styrs av diktaturer, inte vill erkänna Somaliland som stat, går utvecklingen långsamt. Eftersom det av egenintresse är otroligt att Somalilands grannländer skulle ändra sig och plötsligt erkänna Somalilands självständighet bör den demokratiska världen visa sitt stöd. Somaliland har inte vunnit sin frihet genom separatism, våld eller på något sätt genom att bryta mot internationella regleringar. Det var snarare kaoset i Somalia som lämnade just denna region utan styre och då valde Somalilands folk att ta styret i egna händer. Sverige har idag tre uttalade kriterier för att uppfylla ett självständigt land; det ska finnas ett folk, det ska finnas ett territorium och det ska finnas en regering som kan utöva kontroll över territoriet. Det bör inte finnas några tvivel om att Sveriges tre uttalade kriterier för att erkänna ett självständigt land uppfylls och många utöver dem. Annat kan man säga om det land Somaliland formellt tillhör, Somalia, som inte uppfyller kriterierna. Den somaliska regeringen har som bekant, under långa perioder, inte haft kontroll över mycket mer än huvudstaden Mogadishu, och även där, har stabiliteten varierat kraftigt under åren. Somalilands folk bör själva få rita kartan över sitt land.

Därför anser vi att det är dags att Sverige tar sitt ansvar och i det fall Somaliland förbättrar religionsfriheten, bör vi också erkänna Somaliland som ett självständigt land, vilket riksdagen bör tillkännage för regeringen.

5. Erkännande av Somaliland som en självständig stat, punkt 4 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:599 av Ingemar Kihlström och Magnus Oscarsson (båda KD) och avslår motion

2020/21:673 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Somalilands demokratiska utveckling fortsätter. Somaliland är ett lysande exempel på hur fred och demokratisk utveckling kan övervinna våldet. I ett av världens mest utsatta områden – präglad av diktatur, krig och terrorism – utgör Republiken Somaliland på Afrikas horn ett lysande undantag. Landet har

utvecklats till regionens enda fungerande demokrati. Somaliland valde efter en folkomröstning att utropa självständighet inom de gränser som fastställdes på 1800-talet. Man införde demokrati efter brittiskt snitt med tvåkammerssystem. Den 18 maj 1991 utropades Republiken Somaliland och en anmärkningsvärd resa startade, genom snart 28 år av obruten fred och utveckling mot en allt djupare demokrati. Somaliland omges av diktaturer, terrorister och pirater. Men mitt i mörkret har man grundat 1 237 grundskolor och över 30 universitet. Över en miljon flyktingar har återvandrat trots att landet är ett av världens fattigaste. Landet har anammat FN:s deklaration för mänskliga rättigheter och utvecklat jämställdhet, med både kvinnliga ministrar och kvinnliga borgmästare samt till och med en kvinnlig polisstyrka. Presidentvalen har övervakats av internationella valobservatörer och prisats för sitt demokratiska genomförande. Valen har följts av fredliga maktskiften och kontinuerlig demokratisk utveckling. Mot de flestas förväntan har Somaliland skapat en fredlig demokrati i en av världens våldsammaste regioner. Det faktum att Somaliland är en muslimsk fungerande demokrati har potential att tjäna som exempel för stora delar av den muslimska världen, likaväl som för resten av Afrika. De senaste 28 åren har Somaliland befunnit sig i ett vakuum där man i praktiken har full självständighet med egen regering, valuta, polismakt, försvar och alla andra saker som hör till en fullt fungerande stat. Dessutom har flera länder diplomatiska förbindelser och avtal med regeringen i Hargeysa. Trots detta får Somaliland inget internationellt erkännande. Det är viktigt att Sveriges stöder demokrati och fred i diktaturers och terrors skugga. Vilka signaler sänder det när man har diplomatiska relationer med stater präglade av ofrihet och terrorism samtidigt som man negligerar Afrikas horns mest demokratiska land? Sedan lång tid tillbaka har Sverige tre uttalade kriterier som ska vara uppfyllda för att vi ska erkänna ett annat land som en självständig stat. Dessa kriterier är att det ska finnas en permanent befolkning, det ska finnas ett definierat territorium och det ska finnas en regering som kan utöva kontroll över territoriet och kapacitet att ingå relationer med andra stater. Somaliland uppfyller alla dessa tre kriterier enligt Montevideokonventionens krav. Sverige har de senaste åren erkänt stater på betydligt mer tveksamma grunder än vad ett erkännande av Somaliland skulle utgöra. Underlåtenheten att erkänna Somaliland – som faktiskt väddar om omvärldens erkännande – blir alltmer omotiverad ju längre tiden går. Vi anser därför att Sverige bör inleda processen för att ge Somaliland ett fullt erkännande som en självständig stat kopplat till villkor gällande fortsatt demokratisk utveckling, frihet och mänskliga rättigheter.

6. Religiös extremism , punkt 5 (SD, KD)

av Björn Söder (SD), Lars Adaktusson (KD), Mats Nordberg (SD) och Sara Gille (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 15.

Ställningstagande

På stora delar av den afrikanska kontinenten pågår våldsamma strider mot islamistiska terrororganisationer och rebellgrupper. Islamiska staten, al-Qaida och Boko Haram är alla verksamma i Afrika och i många fall är det fråga om en kombination av etniska och religiösa konflikter. Förutom i Egypten och i Mali pågår konflikter i exempelvis Niger, Burkina Faso, Nigeria, Tchad, Kamerun, Somalia och Moçambique. Vi anser att EU måste nu mot bakgrund av den allvarliga utvecklingen nu måste stärka både sitt biståndsarbete och sina militära insatser för att stödja de afrikanska länderna i kampen mot extremism och terror. Europa visade handlingskraft när Libyens före detta ledare Gaddafi skulle störtas, men därefter lämnades libyerna i mångt och mycket åt sitt öde. Den extrema förföljelsen av kristna i landet, de väpnade konflikterna och sönderfallet av Libyen visar vad som händer i avsaknad av en långsiktig färdplan. Vi anser att vid framtida militära EU-interventioner måste därför alltid en långsiktig färdplan ingå. De blodiga inbördeskrig som pågått sedan 2014 måste få ett slut, och EU:s stöd med fokus på terrorbekämpning, migration och demokratisk utveckling är helt avgörande.

Särskilda yttranden

1. Afrika (M)

Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Margareta Cederfelt (M) anför:

För oss är det viktigt att betona att Afrika är en oerhört stor kontinent som inte går att beskriva som ett enda Afrika. Det finns ändå också viktiga aspekter att lyfta fram.

Afrika består av 55 länder med skilda förutsättningar. På många håll är det inte hälsoaspekten givet den pågående pandemin som oroar mest, utan snarare den ekonomiska utvecklingen. När världen stängde ner dog exporten i många afrikanska länder. I Etiopien består en stor del av intäkterna från export, exempelvis av blommor och grönsaker. Denna export försvann helt på ungefär en och en halv vecka, vilket fick ödesdigra konsekvenser för många människor.

För många i de fattigaste länderna i Afrika är det inte ett alternativ att stanna hemma. Många lever från dag till dag och har inte möjlighet att undvika smitta genom att inte lämna hemmet.

Internationellt hälsosamarbete är ett brett område som omfattar allt från mödranhälsovård, sexuell- och reproduktiv hälsa och vaccinationer till beredskapsarbetet kring utbrott av nya sjukdomar. De senaste decennierna har stora framsteg gjorts vad gäller global hälsa, människor lever längre och friskare liv, mödradödligheten sjunker och bland de hälsorelaterade delmålen i Agenda 2030 visar 24 av 29 på framsteg under de senaste åren. I pandemins spår utmanas flera framsteg, exempelvis ställs livsviktiga vaccinationsprogram på paus när sjukvården lägger all kraft på covid-19. Det är mycket oroande och det är viktigt att snabbt få igång vaccinationsprogram igen för att inte nya hälsokriser ska uppstå. Det är i detta läge särskilt viktigt att covid-19 vaccin når fram till mindre utvecklade länder för att de så snart som möjligt ska kunna återgå till den positiva utveckling vi kunde se på många håll innan pandemins framfart över världen.

Samtidigt som vi kan konstatera att det är viktigt att vaccin mot covid-19 når fram måste det understrykas att det är de ekonomiska effekterna som slår hårdast mot de fattigaste länderna i Afrika. Ökad fattigdom i pandemins spår riskerar att leda till allvarliga konsekvenser, exempelvis riskerar antalet barnäktenskap i världen öka när familjer helt enkelt inte har råd att försörja sina barn. FN beräknar att ca 13 miljoner flickor kommer att giftas bort mellan 2020 och 2030 som en följd av covid-19. I de västra och centrala delarna av Afrika gifts högst andel flickor bort, ungefär fyra av tio. De senaste tio åren har vi dock sett framgångar på detta område. Bland annat har barnäktenskapen minskat med en tredjedel i Etiopien. På grund av pandemin riskerar nu utvecklingen gå åt fel håll. Att snabbt få igång ekonomin och ha en politik för

ökad tillväxt är särskilt viktigt i spåren av coronapandemin. Ytterligare en allvarlig följd av pandemin med bäring på global utveckling rör krisens inverkan på remitteringar under året, till följd av varningar om kraftiga minskningar såväl som försvårade transaktionsmöjligheter.

Den globala nivån på extremfattigdomen har i 22 år i rad minskat succesivt, men år 2020 tog den utvecklingen stopp. Under 2020 ökade istället nivån på extremfattigdomen. Världsbanken har beräknat att ca 150 miljoner människor globalt kan komma att falla under fattigdomsgränsen. I Afrika finns det en risk att antalet människor i extremfattigdom ökar med 40 miljoner kommande år. Detta är en utveckling som inte tar stopp med pandemins slut utan kan komma att prägla världen många år framöver. Det är därför viktigare än någonsin att resultatorienteringen prioriteras högre i svensk biståndspolitik.

Det är inte bistånd som driver utveckling. Det är ekonomisk tillväxt som utgör den viktigaste kraften för att skapa hållbart välstånd för människor. Enskilda människor med idéer och som vågar på att förverkliga sina drömmar gör världen bättre. Vad gäller Sveriges traditionella biståndspolitik måste fokuset därför alltid vara att gå från bistånd till handel ("from aid to trade").

Traditionellt utvecklingsbistånd ska inte förväxlas med internationellt samarbete. Coronapandemin har aktualiserat behovet av global samverkan. Pandemier såväl som klimatförändringar måste hanteras gemensamt. I krisens spår blir det än viktigare att värna våra normer och standarder för global samverkan. Det gäller i allt från handelssystemet till att stå upp för folkrätten och de mänskliga rättigheterna. Lika viktigt är det att snabbt kunna bistå med hjälp och stöd i händelse av krig, konflikt eller katastrof, det som brukar kallas för humanitär- eller katastrofbistånd. Samtidigt måste det traditionella utvecklingsbiståndet präglas av hjälp till självhjälp och det innebär därför också att målet måste vara att kunna stå på egna ben.

193 länder har gemensamt kommit överens om målen i Agenda 2030 och förbundit sig att tillsammans, och var för sig, arbeta för att nå målen. Att ha fokus på Agenda 2030:s genomförande i skuggan av pandemin blir därför av ännu större vikt. Agenda 2030 är i mångt och mycket en tillväxtagenda. Den tydliggör tillväxtens centrala betydelse för att nå de 17 globala målen om att bekämpa fattigdom och hunger, att säkerställa en god utbildning för alla och att främja fredliga samhällen. I flera av delmålen i agendan tydliggörs ett viktigt fokus på tillväxt i de fattigaste länderna och att småskaligt jordbruk ska förmå skala upp sin produktion. Det blir i Agenda 2030 tydligt hur en politik med fokus på tillväxt är centralt för att kunna lyfta människor ur fattigdom. Det är i sammanhanget viktigt att konstatera att svenska företag spelar en central roll i arbetet med att nå de globala målen. Framgångsrika vaccin, innovativa lösningar för klimatet och smarta digitala lösningar för sjukvården skapas av privata företag.

Forskning visar att den ekonomiska tillväxten till ytterst liten del är biståndets förtjänst. Istället skapas utveckling av allt bredare ekonomier där jordbrukets roll krymper och andra samhällssektorer växer. Jobb skapas till 90 procent inom den privata sektorn, varav 80 procent i små eller medelstora

företag. Åtgärder för att främja ekonomisk tillväxt, internationell handel och förbättrat företagsklimat är helt avgörande för att nå biståndspolitikens mål: att utrota fattigdom och förtryck.

Svenskt utvecklingssamarbete kan inte göra allt, med där det verkar ska svenska skattebetalare se resultat. Vår utgångspunkt är att utvecklingssamarbetet bör fokusera på det som är effektivt, det som Sverige varit historiskt bra på och det som ligger i svenska utrikespolitiska intressen. Tematiska områden som Moderaterna ser som särskilt viktiga för det traditionella utvecklingssamarbetet är global hälsa så som vaccinationer, klimat och miljö, jämställdhet så som flickors rätt till utbildning och SRHR samt institutionsbyggande. Att genom utvecklingssamarbete exempelvis bistå med kunskap kring att bygga upp fungerande lantmäteriverk för att stärka äganderätten och göra det tydligt vem som äger vilken mark, eller bistå med kunskap om hur vi byggt upp vår riksrevision för att granska oegentligheter i statsförvaltningen är värdefullt och kan vara utvecklingssamarbete som leder till positiva resultat. Samtliga biståndssamarbeten ska vara transparenta och leda till resultat.

Vidare är det självklart från vår sida att Sveriges engagemang i världen ska ses som en helhet. Vad gäller utvecklingsbistånd ska vi ge stöd till den typen av projekt som ligger i linje med svenska värderingar. Kontrollen måste vara mycket god – inga svenska skattemedel ska försvinna i korruption eller hamna i fickorna på odemokratiska ledare som inte respekterar rättsstatens principer, demokrati eller mänskliga rättigheter.

Vi ser ett behov av att förbättra uppföljningen och styrningen av biståndet. För att säkerställa att svenskt bistånd faktiskt leder till resultat och för att säkerställa att svenskt bistånd inte försvinner i korruption behövs en ambitionshöjning vad gäller kontroll och uppföljning av biståndet. Sida och UD behöver också agera mer snabbfotat och agera när uppgifter om korruption eller andra felaktigheter framkommer. Det ska inte råda några som helst tvivel om att de organisationer Sverige samarbetar med inom biståndet är effektiva och delar svenska värderingar. Sverige ska vara tydligt och ställa höga krav på sina samarbetspartners i biståndet när det gäller resultatfokus, korruptionsbekämpning och redovisning. Sverige ska också vara berett att ompröva sitt biståndsenngagemang när kraven inte uppfylls. Inga svenska skattemedel ska försvinna i korruption eller hamna i fickorna på odemokratiska ledare som inte respekterar rättsstatens principer, demokrati eller mänskliga rättigheter. Det ligger i Sveriges, svenska skattebetalares och mottagarländernas intressen att inga svenska biståndskronor försvinner i korruption.

2. Afrika (C)

Kerstin Lundgren (C) och Magnus Ek (C) anför:

Afrika kommer att uppleva en urbaniseringstakt som är snabbare än någon gång tidigare i världshistorien. Under de närmaste 25 åren väntas en halv miljard människor flytta till städer i Afrika i jakt på alternativa försörjningsmöjligheter. Avsaknaden av arbetstillfällen är redan idag en stor källa till frustration bland unga människor och en faktor bakom fattigdom och migrationsströmmar. Bristen på jobb inom den formella sektorn underminerar även möjligheten till beskattning vilket påverkar länders förmåga att bygga upp ett socialt skyddsnät och fungerande institutioner. Det här ställer oerhörda krav på samhället och en växande ekonomi. Dels måste nya arbetstillfällen skapas, dels måste en ung befolkning rustas för att kunna ta arbetstillfällen utanför traditionella sektorer, starta företag och bidra till ökad tillväxt. Här kan Sverige och EU spela en viktig roll genom utvecklings- och handelspolitiken för att bidra till en ökad tillväxt och rusta fler människor för att ta del av den tillväxten.

Hållbara jobb förutsätter att barn och vuxna erbjuds möjlighet till utbildning som håller hög kvalitet. Bara då kan de konkurrera på en globaliserad arbetsmarknad och därmed bidra till en hållbar utveckling. Många av det nya arbetstillfällen som måste skapas i utvecklingsländer kommer att finnas i de snabbt växande städerna och inom industri, it och tjänstesektorer. Utbildning är en förutsättning för denna omställning och det är särskilt viktigt att fokusera på flickors skolgång eftersom långt fler flickor än pojkar i världen inte går i skolan. En mer utbildad arbetskraft leder till minskad fattigdom.

Samtidigt bor fortfarande stora delar av befolkningen – och över 75 procent av dem som lever i fattigdom – på landsbygden. Flertalet är kvinnor som jobbar i ineffektiva jordbruk. Det är avgörande både för fattigdomsbekämpningen och för att få en mer hanterbar urbaniseringsutmaning att skapa förutsättningar för tillväxt även i landsbygder. Övergången från dåligt betalda jobb under usla arbetsförhållanden och med låg produktivitet, till hållbara jobb går via utbildning och legala reformer. På landsbygden är det särskilt viktigt med reformer som utvecklar lantbruket och rättssystem som säkerställer äganderätten till mark och det man själv producerar, särskilt för fattiga och för kvinnor. Vi ser också att insatser som ökar lantbrukets avkastning, mekanisering och tillgång till stabila handelskedjor är en viktig faktor för minskad fattigdom.

Vi vill understryka vikten av att fortsätta främja en demokratisk utveckling i Afrika. Demokrati och individens rättigheter i ett demokratiskt system är alltför frånvarande i Agenda 2030, och det lägger ett särskilt ansvar på Sverige och andra demokratier att prioritera upp frågor om rätten att organisera sig fritt, fria och demokratiska val, samt ett fritt och oberoende rättsväsende.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:391 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna Somaliland som en suverän stat och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:678 av Yasmine Larsson och Hillevi Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Västsahara och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1383 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna Somaliland som självständig stat och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta samverkan mellan svenska och somaliländska myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana Utrikesdepartementet att se över sin säkerhetsklassning av Somaliland och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ett tillfälligt stöd till områdena Puntland och Galmudug och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen, inom världssamfundet, för att finna en långsiktigt hållbar lösning på landets styre bör verka för att Somalias demokratiska modell i så stor utsträckning som möjligt anpassas till landets traditionella klanstruktur och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Unsom utarbetar en plan för att reglera de företag som tillhandahåller säkerhetstjänster i landet i syfte att hålla kostnader nere, hålla intäkterna borta från potentiella terrorister och krigsherrar och stödja uppbyggnaden av en beskattad, vit ekonomi i landet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1789 av Mathias Tegnér m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en marockansk vägran att acceptera en folkomröstning skulle aktualisera

- frågan om ett diplomatiskt erkännande av ett fritt Västsahara och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Minurso bör få ett utökat mandat och kunna kontrollera brott mot de mänskliga rättigheterna och tillkännager detta för regeringen.
  3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta avstånd från handel med västsahariska naturresurser där intäkterna inte kommer västsaharierna till del och tillkännager detta för regeringen.
  4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stopp mot Marockos exploatering av västsahariska fiskevatten och naturtillgångar samt ursprungsmärkning och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2025 av Sultan Kayhan m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Västsahara och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2304 av Björn Söder och Roger Richtoff (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges regering i internationella och bilaterala sammanhang bör lyfta frågan om den sydafrikanska landreformen och påpeka att man ser med oro på utvecklingen i landet med den ökande polariseringen och att den sydafrikanska regeringen bör vidta de åtgärder som krävs för att situationen inte ska eskalera, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:41 av Ingemar Kihlström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inleda processen för att erkänna Somaliland som en självständig stat och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:63 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna Somaliland som en suverän stat och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:754 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna Somaliland som självständig stat och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta samverkan mellan svenska och somaliländska myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana Utrikesdepartementet att se över sin säkerhetsklassning av Somaliland och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen, inom världssamfundet, för att finna en långsiktigt hållbar lösning på landets styre bör verka för att Somalias demokratiska modell i så stor utsträckning som möjligt anpassas till landets traditionella klanstrukturer och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Unsom utarbetar en plan för att reglera de företag som tillhandahåller säkerhetstjänster i landet i syfte att hålla kostnader nere, hålla intäkterna borta från potentiella terrorister och krigsherrar och stödja uppbyggnaden av en beskattad, vit ekonomi i landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:2132 av Johan Büser (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är viktigt att Sverige är en tydlig röst för Västsahara och en tydlig röst globalt mot ockupation och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2435 av Roger Richthoff och Björn Söder (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges regering i internationella och bilaterala sammanhang bör lyfta frågan om den sydafrikanska landreformen och påpeka att man ser med oro på utvecklingen i landet med den ökande polariseringen och att den sydafrikanska regeringen bör vidta de åtgärder som krävs för att situationen inte ska eskalera, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:599 av Ingemar Kihlström och Magnus Oscarsson (båda KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inleda processen för att erkänna Somaliland som en egen självständig stat och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:672 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ett tillfälligt stöd till områdena Puntland och Galmudug och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen, inom världssamfundet, för att finna en långsiktigt hållbar

lösning på landets styre bör verka för att Somalias demokratiska modell i så stor utsträckning som möjligt anpassas till landets traditionella klanstruktur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för att givarsamfundet upprättar oberoende tjänstemyndigheter som mellanhänder mellan givarsamfundet och den somaliska staten å ena sidan och de organisationer som tillhandahåller tjänster å andra sidan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Unsom utarbetar en plan för att reglera de företag som tillhandahåller säkerhetstjänster i landet i syfte att hålla kostnaderna nere, hålla intäkterna borta från potentiella terrorister och krigsherrar och stödja uppbyggnaden av en beskattad, vit ekonomi i landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:673 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna Somaliland som självständig stat i det fall landet förbättrat religionsfriheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta samverkan mellan svenska och somaliländska myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana Utrikesdepartementet att se över sina reserekommendationer för Somaliland och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:822 av Magnus Manhammar och Hillevi Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka Sveriges roll för att fortsatt stå upp för Västsahara och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1304 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör såväl som enskilt land som inom EU och FN medverka till att den etiopiska regeringen respekterar alla människors mänskliga rättigheter oavsett folkgrupp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör, i EU och FN samt i dialog med AU, stödja förhandlingar med målsättningen att uppnå långsiktiga och hållbara villkor kring användandet av Gerd-dammen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige kraftfullt bör uppmärksamma de omfattande brotten mot de mänskliga

- rättigheterna i Etiopien såväl i sina bilaterala kontakter med regimen som i FN och EU, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör såväl som enskilt land som inom EU och FN betona vikten av att Somalias kvinnor inkluderas i freds- och försoningsarbetet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör såväl som enskilt land som inom EU och FN verka för att Eritrea följer landets konstitution på alla nivåer av rättsväsendet samt avskaffar specialdomstolarna, vars verksamhet strider mot de mänskliga rättigheterna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör såväl som enskilt land som inom EU och FN understödja en demokratisk utveckling, förstärka respekten för mänskliga rättigheter och medverka till uppkomsten av ett rättssamhälle i Eritrea, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör såväl som enskilt land som inom EU verka för minskad militarisering av Afrikas horn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:1901 av Johan Büser (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka Sveriges roll för att fortsätta att stå upp för Västsahara och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2084 av Elin Gustafsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka Sveriges roll för att fortsatt stå upp för Västsahara och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2776 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska förstärka stödet till afrikanska länder för att bekämpa islamistisk extremism och terror och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3636 av Roger Richthoff och Björn Söder (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges regering i internationella och bilaterala sammanhang bör lyfta frågan om den sydafrikanska landreformen, och påpeka att man ser med oro på utvecklingen i landet med den ökande polariseringen och att den sydafrikanska regeringen

bör vidta de åtgärder som krävs för att situationen inte ska eskalera, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
7. Motioner som bereds förenklat		
2018/19:391	Magnus Oscarsson (KD)	
2019/20:41	Ingemar Kihlström (KD)	
2019/20:63	Magnus Oscarsson (KD)	
2019/20:2132	Johan Büser (S)	3
2020/21:1901	Johan Büser (S)	